

## **OPERATERSKE VEŠČINE**

Kdo med nami je dobil voziško dovoljenje takoj zatem, ko je opravil teoretični del izpita? Nihče. V Belgiji ni bilo pred uvedbo osnovnega radioamaterskega razreda nobene praktične oblike izobraževanja, ki bi naučila kako se naredi zveza (QSO). Po opravljenem teoretičnem izpitu so bili novopečeni operaterji spuščeni na radioamaterske obsege. Rezultatov njihovega dela ni bilo vedno lepo slišati. V primerjavi z voziškim izpitom si predstavljajmo, da bi opravili samo izpit o znanjih cestno prometnih predpisov in potem zapeljali na ceste v avtomobilu, ki ga nismo nikoli vozili. No, točno to se dogaja radioamaterjem.

V prvih letih svoje radioamaterske aktivnosti je avtor tega članka, kot tudi vsi ostali, delal napake (in jih še danes, le precej manj). S tem člankom bi rad pomagal začetnikom, in ne samo njim, da bi čimprej osvojili znanja za uspešno delo na radioamaterskih obsejih. Napake, ki jih je zagrešil avtor so bile mnogokrat posledica poslušanja "vse prej kot dobrega" dela veteranov (ti. "old-timer"jev). A njih ne bomo obsojali kar povprek. Jasna navodila o tem, kako komunicirati na radioamaterskih frekvencah, niso nikoli obstajala.

Pomembnosti dobrih operaterskih veščin ne smemo podcenjevati. Konec koncev lahko vse, kar oddamo preko radijskih valov prestreže kdorkoli, pa naj bo to radioamater, slučajni poslušalec, uradnik po službeni dolžnosti ipd. Tehnična plat našega konjička je samo ena stran medalje. Če uporabljamo naše naprave za vzpostavljanje zvez preko etra, potem v igro stopi še druga stran hobija tj. v takih trenutkih ne predstavljamo le sebe, ampak tudi naš narod oziroma državo, zato smo zelo izpostavljeni.

Za uspešno delo na katerikoli radioamaterski frekvenci, preko kateregakoli načina oddajanja je potrebno upoštevati nekaj enostavnih pravil. Bi me, prosim, spremljal v iskanju dobrih "operaterskih veščin"?

### **1. RADIOAMATERŠČINA**

Nauči se "jezika radioamaterjev". Spoznaj pravilno "radioamaterščino". Ne govori "radio four" ampak "readability four". Preden se podaš na radijske valove se dobro nauči črkovanja, kratic v CW, "Q" kodo in številčne kode (73/88), kot da bi bil to tvoj drugi materni jezik. Vedno uporabljaljaj črkovanje na pravilen način: A je "Alpha" in ne "Alabama". O tem bomo še govorili v 8. poglavju (PILEUPS).



### **2. POSLUŠANJE**

Kot vsak novopečeni radioamater bi seveda rad kar najhitreje začel oddajati. Počasi. Vzemi si čas. Mikrofon, taster ali tastaturo pospravi v omaro. Za začetek se seznanj z vsemi funkcijami tvoje radijske postaje. Oddajanje zahteva posebno pozornost, ker pri tem zlahka zagrešiš svoje prve "napake v etru". Za začetek se nauči POSLUŠATI. Kdor se tega dobro nauči, bo kasneje mnogo uspešnejši pri vzpostavljanju dobrih in prijetnih zvez. Poglavje o PILEUPih bo še podrobneje razsvetlilo to tematiko.



### **3. PRAVILNA UPORABA POZIVNEGA ZNAKA**

Uporabljaljaj svoj pozivni znak na pravilen način. Opraviti si moral resen izpit, da se lahko ukvarjaš s tem hobijem. Zato bodi ponosen na svoj pozivni znak, ki je edini tak na svetu. Samo če ga uporabljaš pravilno, so tvoje oddaje v skladu z zakonodajo. Si že slišal 4ZZZ na VHF? Kolikor vem, izgleda da gre za postajo iz Izraela in ne iz Belgije. ON4ZZZ je pravilni pozivni znak. Pozivni znaki so sestavljeni iz prefiksa in sufiksa. Tudi na KV obsejih je velikokrat slišati to "prakso", da se prefiksi kar izpuščajo. Bi v primeru, če bi ti ukradli avto sporočil policiji samo del registrske številke ali mogoče celo?





#### **4. BODI VLJUDEN**

To je najkrajši, a nedvomno najpomembnejši del tega članka. Vedno bodi vljuden! Tvoj signal poslušajo množica ljudi in ustanov. To temo bomo še enkrat načeli v poglavju o "konfliktnih situacijah". Vljudnost te daleč pripelje tako v širnem svetu kot tudi v naši mali radiomaterski stvarnosti.

#### **5. NEKAJ NAMIGOV ZA DELO PREKO VHF/UHF REPETITORJEV**

Večina poglavij pričujočega članka je namenjena specifičnim situacijam med lovom na DX postaje na kratkovalovnih radioamaterskih obsegih. Seveda lahko precej tega uporabimo tudi na VHF/UHF obsegih.



Na VHF/UHF obsegih uporabljamo repetitorje primarno zato, da povečamo domet mobilnih in prenosnih radijskih postaj. Vsi operaterji fiksnih radijskih postaj bi to morali imeti vedno pred očmi. Če dve fiksni postaji lahko vzdržujeta zvezo brez uporabe repetitorja, zakaj bi zasedala repetitor za dolg QSO?

Kdorkoli uporablja repetitor mora upoštevati, da pri tem ne sme biti "monopolist". To sicer velja za komuniciranje na katerikoli frekvenci. Na ne-repetitorskih frekvencah se uporablja načelo "kdor prvi pride, prvi melje". Ta princip ne sme prevladovati na repetitorskih sistemih. Vsak zainteresirani operater mora imeti možnost, da se poveže preko tega medija, ki je še posebej uporaben za prenosne in mobilne radijske postaje.

Med zvezo preko repetitorja je dobro, če ne skoraj nujno, med oddajami korespondentov puščati nekaj sekund "praznega prostora". Na ta način damo možnost vsakemu, da se lahko na hitro javi, izrazi željo, da bi sodeloval v QSOju ali pokliče. Če prehitro pritisnemo na PTT ("push to talk"), te možnosti ne damo nikomur. Premisli!

#### **6. KAKO NAREDITI QSO? O ČEM LAHKO GOVORIM?**

Nekateri novopečeni radioamaterji so pri svojih prvih stikih na radioamaterskih obsegih začudeni nad množico QSO-jev, pri katerih se izmenja samo pozivni znak in raport. Seveda (vendar) ni potrebno, da je temu tako. Tudi meni na začetku to ni bilo po godu, saj sem užival v dolgih in temeljitih QSO-jih. Bil sem pravi klepetalec ("ragchewer"). A s tem ni nič narobe. Kakorkoli, sčasoma sem tudi sam prešel od dolgih na zelo kratke QSO-je. Vsak ima svoje preference.



Četudi prakticiramo bolj tehnični hobi ni potrebno, da so naši QSO-ji omejeni zgolj na tehnične zadeve. Potrebno je zdravo ravnovesje. Radioamaterstvo ni namenjeno klepetanju o jutranjih nakupih na zelenjavni tržnici. Naj bo zdrava pamet tvoj vodnik.

Nekaterim temam se moramo pa vseeno izogibati: veri, politiki in seveda komercialnim oglasom. Prepovedano je tudi enosmerno oddajanje razglasov ali glasbe v stilu komercialnih radijskih postaj.

Belgijski priročnik za osnovno licenco prvič vsebuje tudi poglavje o "operaterski praksi & postopkih" in razlago, kako je potrebno narediti zvezo (QSO). V naslednjih vrsticah bomo ponovili nekaj pravil in spoznali nove usmeritve:

- preden začnemo oddajati, se vedno prepričamo, če želene frekvence ne uporabljajo druge postaje;
- če je frekvenca prosta, pokličemo CQ (splošni klic - CQ verjetno izhaja iz 'I seek you'; Pat, W5THT ima o tem naslednjo [razlago](#) še iz pred-radijskih časov). Glej 7. poglavje "Kako kličem CQ?", ki podrobneje razlaga pravilen postopek klicanja CQ;
- zaporedje, kako uporabljamo pozivne znake med zvezo, je enostavno: najprej pozivni znak korespondenta, nato moj pozivni znak. Na primer (tvoj pozivni znak je ON4ZZZ): Hvala, dragi prijatelj, mikrofona spet tebi, ON4XXX ON4ZZZ, prosim, pridi (konec tvoje oddaje). Lažje si to zapomnimo, če vemo, da moramo biti vljudni;

- vedno zaključí svoje oddajanje s tvojim pozivnim znakom. Če med zvezo delamo kratke oddaje je pomembno, da se ne pozabimo identificirati najmanj enkrat vsakih pet minut (v nekaterih državah vsakih deset minut);
- preden začneš oddajati, naredi kratko pavzo. Na ta način boš omogočil, da se lahko kdo vključi v QSO. Ne pozabi, da lahko nekega dne prestrežeš klic v sili! Bodi pripravljen;
- ne obdeluj preveč tem v eni sami relaciji. Tvoje oddaje naj bodo kratke in jedrnate. Korespondentu daj možnost, da odgovori na tvojo temo, preden bo pozabil, o čem sta pravzaprav govorila. Spomni se tudi, da lahko govoriš nekemu v jeziku, ki ga ne obvlada najbolje. Daj mu čas, da razume tvoje besede;
- v telefoniji predaj mikrofona korespondentu s 'pridi' ali 'over'. V radioamaterskih zvezah to ni strogo potrebno, a zelo pripomore k razumljivosti. Z izkušnjami boš spoznal, kdaj je to potrebno in kdaj ne;
- v CW zaključí oddajo s 'K' (od 'Key'). Uporabiš lahko tudi 'KN', ki je bolj specifičen in pomeni, da pozivaš k oddaji točno določeno postajo, katere pozivni znak si pravkar oddal;
- konec QSOja v CW napoveš s 'SK' ('Stop Keying'). Po tem je zveza zaključena;
- v telefoniji se QSO nikoli ne zaključí z 'over and out'. 'Over' uporabi pred predajo mikrofona korespondentu, 'out' pa samo na koncu zveze, ko je le-ta res končana.

Nekdo me je opozoril na naslednjo situacijo. Ko operaterji napredujejo v svoji "radioamaterski karieri" izgleda, da pozabljajo, da so bili nekoč tudi sami začetniki. Res je, na KV velikokrat slišimo klice "CQ DX", na katere odgovori "lokalna" postaja, ki je kličočemu preblizu, da bi bila DX. Velikokrat je potem "lokalni" radioamater grdo zavržen in nagnan. To ni dobro za nobenega. "Lokalni" začetnik bi moral razumeti, da na klic "CQ DX" ne sme odgovoriti. Po drugi strani bi se moral izkušeni operater spomniti lastnih začetkov, ko je naredil prav isto, da bi naredil novo državo ("a new one") in imeti več razumevanja za začetnika. V taki situaciji dam kratek raport, zapišem zvezo v dnevnik in povem, da pravzaprav kličem "DX" postaje. Začetnik običajno takoj razume namig in bo naslednjič bolj pazljiv. Vesel pa bo tudi, da je naredil "novega" in to je tisto kar šteje! Daj vsakemu možnost da naredi zvezo s tabo in ne pozabi svojih začetniških dni.

## **7. KAKO KLIČEM CQ?**

Prepričaj se, da je frekvenca, ki jo želiš objaviti, prosta. Samo poslušanje ne bo dovolj. Potrebno je **jasno vprašati**, če je frekvenca prosta. Na SSB je potrebno po natančnem poslušanju vprašati: "Je ta frekvenca prosta?" ('Is this frequency in use?') in dodati tvoj pozivni znak. Če ni odziva, vprašanje ponoviš in poveš svoj pozivni znak. Če še vedno ni odziva, je frekvenca tvoja in lahko pokličeš CQ.



V CW in RTTY oddaj 'QRL?'. Nekateri so mišljenja, da to zadošča. Nasprotno, lahko je zavajajoče. Če na tej frekvenci že poteka zveza, bi lahko kdo od udeležениh razumel vprašaj kot "kdo je tu?". To se lahko razvije v "policajski" scenarij, opisan v 12 poglavju.

'QRL?' ne moremo napačno interpretirati: pomeni, da želimo vedeti, če je frekvenca prosta. Vprašaj v tej situaciji je brez pomena.

V CW boš lahko na vprašanje, če je frekvenca zasedena, dobil enega od naslednjih odgovorov:

- R (Received-Roger)
- Y (Yes)
- YES
- QSY

Če si slučajno naletel na "vročo frekvenco" (posebej še, če jo uporablja DXpedicija ali redka DX postaja) obstaja možnost, da te bo kdo grdo nagovoril. Ne skrbi, ne reagiraj in samo zamenjaj frekvenco. Ali pa poskusi ugotoviti - zgolj in samo s poslušanjem in ne s spraševanjem - kdo je "DX" ter naredi zvezo z njim.

Problemom se lahko izognemo že s tem, da upoštevamo prvo pravilo operaterskega dela (običajnega ali DX): POSLUŠAJ. To zlato pravilo, v kombinaciji s čarobno besedo "QRL?", te bo obvarovalo težav, ko boš iskal prosto frekvenco za klic CQ.

- Ko kličeš CQ, ne počni tega tako, da desetkrat oddaš CQ, dvakrat poveš svoj pozivni znak in potem poslušaj. Mnogo bolje bo, če CQ oddaš dvakrat in desetkrat svoj pozivni znak. (Pretiravam, štirikrat je dovolj!).

- Najpomembnejši del klica je tvoj pozivni znak in ne kratica CQ. Če pogoji niso najboljši je pomembno, da postaja na drugem koncu sveta (ja, odlično, ne?) sprejme tvoj pozivni znak in ne sliši samo tvoj CQ. Vse prevečkrat sem slišal operaterje, ki so klicali CQ po petnajstkrat, povedali svoj pozivni znak enkrat in potem zaključili z "listening for any call now". To nima nobenega smisla.

Vaja dela mojstra. Če še nimaš dovolj izkušenj, nekaj časa poslušaj druge. Kaj hitro boš razvil svoj stil za vzpostavljanje uspešnih in zadovoljstva polnih QSOjev.

## **8. PILEUPS**

Ko te bo enkrat zagrabil lov na DX postaje, se boš spoznal s PILEUPI. Ko se na obsegih pojavi redka DX postaja, se bo na njenih frekvencah hitro pojavila množica radioamaterjev, ki bi radi z njo naredili zvezo. Na koncu vsakega QSOja jo bo množica v trenutku začela klicati, kar eden čez drugega. To imenujemo "pileup".



Pileupov ne ustvarjajo samo redke fiksne DX postaje. Zelo pogosto se v države, kjer je radioamaterska aktivnost majhna ali je ni, ter na nenaseljne otoke podajo organizirane skupine ti. DXpedicije. Namen teh ekspedicij je, da vzpostavijo čimveč zvez po celem svetu v razmeroma kratkem času, ki ga imajo na voljo. Zveze z DXpedicijami morajo tako biti ČIMKRAJŠE, da ima čimveč operaterjev možnost za "novo državo". Zato si lahko predstavljamo, da člani DXpedicije niso zainteresirani za tvoje ime, QTH, opis postaje ali ime tvojega psa.

Kakšen je najboljši način, da najhitreje vpišeš v dnevnik zvezo z redko DX postajo ali DXpedicijo?



**POSLUŠAJ POSLUŠAJ in potem spet POSLUŠAJ.**

In zakaj naj bi poslušal? Ker brez poslušanja ne boš uspešen.

S pozornim poslušanjem boš imel več možnosti, da se prebiješ skozi pileup in tako hitreje vpišeš zvezo v dnevnik.

S poslušanjem boš ugotovil, kako se obnaša DX postaja in ugotovil ritem, s katerim dela. Slišal boš, če uporablja SPLIT način dela. Med poslušanjem boš imel dovolj časa, da preveriš in ponovno preveriš sprejemni in oddajni del tvoje postaje:

- pravo izbiro antene?
- je funkcija SPLIT vključena?
- je oddajnik (oziroma ojačevalnik) pravilno uglasen na prosto frekvenco?

Zadnja točka je mišljena za frekvenco, na kateri dela DX postaja! Narobe! To pripelje do burnih reakcij takomenovanih "policajev" (Cops, glej poglavje 12) in pokvari vse užitke, ker potem DX postaje ne sliši nobeden več.

- Preden poskusiš klicati preveri še, če si pravilno slišal pozivni znak DX postaje.

Večkrat se zgodi da naletimo na pileup, ki je posledica objave (spota) na DX Clustru. Pogosto je spot napačen. Prepričaj se, da si pozivni znak slišal pravilno. To bo preprečilo neprijetne trenutke ob tem, ko boš prejel svojo zavrnjeno QSL kartico s pripisom 'NOT IN LOG', 'NON EXISTING CALL' or 'NOT ACTIVE THAT DAY'.

Izkušen operater DX postaje bo prešel na delo v načinu SPLIT takoj, ko bo slišal, da ga kliče preveč postaj naenkrat in se pileupa ne da obvladovati. Če bo delal v SPLITu, bo njegova oddajna frekvenca ostala prosta in tako ga bodo kličoči dobro slišali.

Neizkušen operater DX postaje pa bo skušal še naprej delati v načinu SIMPLEX, dokler ne bo obupal in šel v QRT, ker situacije ne bo več obvladoval.

V taki situaciji lahko tudi ti igraš pomembno vlogo in med zvezo z DX postajo vljudno predlagaš

prehod na SPLIT način (seveda le, če je kličočih postaj preveč). Ostali DXerji ti bodo hvaležni, če bo tvoj predlog sprejet!

Pileup situacij je več vrst:

## A. SSB SIMPLEX PILEUP **Simplex**

Kateri način je najbolj uspešen, da se prebiješ skozi SIMPLEX pileup (množico postaj, ki hkrati kličejo DX postajo na njeni frekvenci)?

- počakaj, da je prejšnji QSO res zaključen;
- izbira pravega trenutka je ZELO pomembna. Imel boš zelo malo ali nič uspeha, če boš zakričal svoj pozivni znak takoj ko bo prejšnje zveze konec.
- počakaj približno sedem sekund in svoj pozivni znak povej SAMO ENKRAT;
- **POSLUŠAJ ...**



Ta pristop ima mnogo variant. Izkušnje si boš nabral samo s pogostim poslušanjem pileupov v simplexnem načinu. Veliko je odvisno od ritma, ki ga ima DX postaja pri svojem delu, in pa od tega, kako dobro zna njen operater izluščiti pozivne znake iz kakofonije kličočih postaj.

Če pokličeš takoj ko se prejšnji QSO konča, bo tvoj klic prekrilo na desetine drugih klicev. Ostali bodo svoj pozivni znak oddali po dvakrat, včasih tudi po trikrat ali štirikrat (!) zaporedoma. Medtem bo DX postaja verjetno že odgovorila enemu izmed njih, a tega nihče ne bo slišal, ker bodo medtem nekateri vztrajno klicali, ne da bi poslušali.

Če počakaš približno sedem sekund, bo napočil trenutek, ko se bo večina klicanja podela in se bo pileup umiril. Takrat oddaš svoj pozivni znak enkrat. In potem POSLUŠAJŠ.

- Svoj pozivni znak izgovori relativno hitro. "Raztegovanje" črkovanja je NEPOTREBNO. 'Oscar November Four Zulu Zulu Zulu' je pravi način in mora biti povedano tekoče. 'Ooooscaaaaar Noooveeeember Fooouuur Zuuuluuu' je izguba časa in ne doprinese nič k razumljivosti tvojega pozivnega znaka. Kvečjemu obratno!
- VEDNO uporabljaj PRAVILNO črkovanje, ko kličeš v pileupu. Mednarodno črkovanje (od Alfa do Zulu) je v radijskem prometu namenjeno temu, da se izognemo napakam pri izmenjavi črk in besed. Zato so bile 26. črkam mednarodne abecede dodeljene značilne besede. DX postaja te značilne besede lažje sliši v kakofoniji pileupa. Ušesa njenega operaterja preplavlja zmes vseh teh besed in še številke, zato se mora še posebej truditi. Če odstopamo od standardnih besed črkovanja, bo to zanj še dodaten napor.

Mnogo prevečkrat v pileupih ugotovimo, da je DX postaja narobe sprejela prav TISTO črko, ki je odstopala od standardnega črkovanja. Zato je moral operater prositi za ponovitev.

Na primer:

'Lima' se sliši kot noževo rezilo. Mnogo jih uporablja 'London' kot alternativo. Če je tvoj signal zelo šibek, bo DX postaja verjetno lažje sprejela 'Lima' kot pa 'London'!

Še malo primerov:

Bravo - Baltimore. Echo - Easy (zelo slabo). Hotel - Honolulu (slabo). Juliett - Japan. Kilo - Kentucky. Lima - London (zelo slabo). November - Norway (zelo slabo). Oscar - Ontario/Ocean (zelo slabo). Papa - Portugal (zelo slabo). Quebec - Quitto (zelo slabo). Romeo - Radio. Sierra - Santiago. Tango - Toronto (slabo). Uniform - United/University (slabo). Victor - Venezuela (slabo). Whiskey - Washington (zelo slabo). X-ray - Xylophone (zelo slabo). Yankee - Yokohama (zelo slabo). Zulu - Zanzibar (slabo).

DX postaja ne skuša uloviti samo točnih besed, ampak pričakuje tudi določene soglasnike/zvoke v teh besedah ter predvideno število zlogov. Če se posamezen zlog izgubi zaradi statike (QRN), lahko še vedno sestavimo besedo iz ostalih soglasnikov in/ali števila zlogov.

Zabavna črkovanja, ki jih slišimo od časa do časa na HF/VHF, se slišijo zelo smešno, a niso prav nič učinkovita ('Old Nose four Zenith Zebra Zigzag').



- Če ti DX postaja odgovori s popolnim in pravilnim pozivnim znakom, zakaj bi izgubljal čas s ponavljanjem svojega pozivnega znaka na začetku tvoje relacije? Sporoči mu le tvoj raport. Tvoje oddajanje bi lahko zaključil s pozivnim znakom, a za to bo šlo spet nekaj dragocenega časa in temu bi se morali izogibati predvsem pri zvezah z DXpedicijami. Bolj ko bodo tvoje oddaje kratke, boljše bodo in bolj bodo to cenili tudi ostali operaterji. Zadoščal bo samo oddani report. Nekaj sekund in QSO je narejen. DX postaja lahko naredi zvezo z naslednjim.
- Ko kličeš v pileupu, nikoli ne ponavljaj pozivnega znaka DX postaje; njen operater pozna svoj pozivni znak ... čista izguba časa.
- Tvoj pozivni znak oddaj samo enkrat. Največ dvakrat, a to že ni priporočljivo. V nekaterih primerih (ko DX postaja ne sprejema prav dobro ali pa je njen operater precej neizkušen) pa je to nujno. Trikratna ponovitev je popolnoma nepotrebna.
- Če DX postaja odgovori z delčkom tvojega pozivnega znaka, v naslednji oddaji posebej poudari del, ki ga ni sprejel.

Primer:

QRZ, XU7ACV.

(kakofonija - počakam 7 sekund)

ON4ZZZ.

ON4ZZZ, you are 59, QSL?

QSL, 59.

Thanks, QRZ, XU7ACV

QRZ, XU7ACV.

(kakofonija - počakam 7 sekund)

ON4ZZZ

4ZZZ, you are 59, QSL?

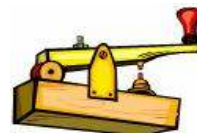
ON4 - ON4ZZZ, 59, QSL?

ON4ZZZ, QSL tnx, QRZ, XU7ACV

- Če DX postaja odgovori z delnim pozivnim znakom, ki ne ustreza tvojemu, BODI TIHO. Naj ponovim: OSTANI TIHO in NE ODDAJAJ. DX postaja noče slišati tvojega pozivnega znaka, če te ni poklicala. Če bi operaterji v pileupu ta priporočila upoštevali, bi DX postaja uspela narediti precej več zvez! Na žalost pa pri večini DXerjev prevlada egocentrični pristop ('ME, MYSELF and I'). Tudi če vedo, da jim DX postaja ne bo odgovorila, vseeno nadaljujejo s klicarjenjem. Tak pristop je čista izguba časa in pokaže samo zelo sebično vedenje.
- Če DX postaja odgovori z delnim pozivnim znakom ter besedico 'ONLY' pomeni, da je njen operater že nekajkrat poskusil narediti zvezo s točno določeno postajo, a tega zaradi nešportnega vedenja DXerjev v pileupu ni uspel. Tako bo poskusil znova in znova in znova...
- Če DX postaja reče 'JA ONLY, Europe Standby' pričakuje, da bodo odgovorile SAMO japonske postaje. Če si iz Evrope, ne kliči. Ravno ni na mestu, če v pileupu kričiš 'Europe PLEASE' ali 'What about Europe?'.
- Če oddajaš z majhno močjo ti. QRP (5 W ali manj CW, 10 W ali manj v foniji), ne dodajaj svojemu pozivnemu znaku še /QRP ('stroke QRP'). Nikoli. Belgijski pravilnik o pozivnih znakih, tako kot tudi mnogi drugi nacionalni pravilniki, ne dovoljujejo takega sufiksa. Dovoljeni so samo /P, /M, /MM and /A. Kolikokrat lahko slišimo v pileupih zgolj 'stroke QRP' brez pozivnega znaka?! DX postaja je prisiljena tako povprašati po celem pozivnem znaku in s tem znova izgubljati čas. Seveda v bolj 'čvekalni zvezi' ('ragchew QSO') lahko mirno pojasniš, da delaš QRP.

## B. CW SIMPLEX PILEUP

- Zgoraj navedene točke veljajo tudi za simplex pileup v CW.
- Nikoli ne oddaj 'de ON4ZZZZ' ampak zgolj 'ON4ZZZZ'. Besedica 'de' (v morsejevem kodu pomeni 'od') dodatno zmede DX postajo, ko želi iz množice izluščiti posamezne pozivne znake.



- Ko kličeš DX postajo, ne končaj s 'k' (povabilo na oddajo). Več nepomembnih informacij kot oddaš, večja je možnost, da pride do napak. V trinajstem poglavju (o dvočrkovnih pozivnih znakih) je primer, kako oddan znak 'k' med klicem DX postaje v skrajnem primeru privede do prave zmešnjave. Če kličoča postaja (v tem primeru si to ti) ne bo oddajala med premori, ki so občutno daljši kot presledki med dvema črkama, bo DX postaja to razumela, kot da se je (tvoja) oddaja zaključila.
- Prilagodi svojo hitrost. Če natančneje prisluhneš pileupu in ritmu s katerim DX postaja dela, boš hitro razumel katere postaje bo operater "pobiral". Prilagodi hitrost svojega oddajanja na povprečno hitrost postaj, ki jih dela DX postaja. Če DX postaja oddaja s 40 wpm (200 znakov na minuto), še ne pomeni da dela zveze s postajami z enako hitrostjo. Velikokrat pobira postaje, ki oddajajo s precej nižjo hitrostjo. V tem primeru je bolje zate, da tudi ti upočasniš hitrost tipkanja.
- Če DX postaja odgovori z 'ONLY' in/ali zaključi s 'KN' (namesto običajnega 'k' = sprejem, povabilo k oddaji) pomeni, da bi želela slišati SAMO določeno postajo oziroma postajo, katere del pozivnega znaka je odtipkal. To je običajno znak, da zgublja potrpljenje zaradi množice nediscipliniranih operaterjev, ki kličejo vsepovprek preko postaje, s katero bi rad zaključil zvezo.

### C. RTTY (IN OSTALI DIGITALNI NAČINI) SIMPLEX PILEUP

V digitalnih načinih samo enkrat oddan pozivni znak običajno ne bo dovolj. Priporočljivo ga je oddati dvakrat. Če DX postaja bolj slabo razbere pozivne znake, ga bo mogoče potrebno oddati celo trikrat zapored. Slednjega se je potrebno kar se da izogibati. Bolje je, če izbereš pravi trenutek in takrat pokličeš. Ostane še upanje, da bo DX postaja kmalu prešla na SPLIT način!



### D. SSB SPLIT PILEUP

Fijuu, DX postaja dela v SPLIT načinu, kakšno olajšanje. To je res olajšanje, ker se na ta način precej poveča število QSOjev na časovno enoto, v primerjavi s SIMPLEX načinom.



Kako se lahko hitro znajdemo v dnevniku DX postaje, ki dela v SPLIT načinu?

- POSLUŠAJ, POSLUŠAJ, POSLUŠAJ ...
- Upoštevaj zgoraj navedene nasvete za delo v simplex načinu, ker je večina točk uporabna tudi v SPLIT načinu.
- Preveri, če je tvoja radijska postaja nastavljena na SPLIT način.
- če boš poslušal vsaj nekaj minut, preden boš poklical, bodo tvoje možnosti, da narediš zvezo, precej večje; zadostovalo bo nekaj pravočasnih klicev na pravi frekvenci.

Nekateri operaterji so iz tega načina naredili pravi šport. Z enim samim klicem uspejo v pravem trenutku priti v dnevnik DX postaje.

Če boš poslušal nekaj minut, boš:

1. razbral, s kakšnim ritmom dela DX postaja;
2. ugotovil, kakšen SPLIT uporablja (npr. 5 do 10 kHz gor ali dol). To bo lahko napovedal operater DX postaje (kar je priporočljivo, a na žalost vse premalo operaterjev [dela to dovolj pogosto](#)) ali pa boš to odkril sam.
3. ugotovil, ali obstaja možnost, da se v tem trenutku prebiješ skozi pileup. Mogoče ima DX postaja zdaj boljše pogoje v smeri Japonske.
4. razbral, kako se DX postaja sprehaja v napovedanem SPLIT oknu. Z drugimi besedami: ugotavljaš, ali bo DX postaja začela poslušati in delati zveze na spodnji frekvenci SPLIT okna, se potem pomikala navzgor do zgornje frekvence in se nato vrnila spet na spodnjo frekvenco? Ali pa se bo vračala od zgornje proti spodnji frekvenci?
5. ugotovil, s kakšnimi koraki se DX postaja pomika med posameznimi zvezami, tj.: če je SSB SPLIT okno široko 10 kHz, dela zveze vsaka 2 kHz ali morda vsake 3 ali 5 kHz? Ali naredi najprej nekaj postaj na spodnjem robu SPLIT okna, potem nekaj na sredini in potem nekaj na zgornjem robu?

Nato:

1. Pokliči samo enkrat s svojim pozivnim znakom;
2. in POSLUŠAJ.

Če upoštevaš zgornje točke, bo izbira pravega trenutka za klic na pravi frekvenci "mala mal'ca". Stavim, da boš ob uporabi teh nasvetov bolj uspešen pri prebijanju pile-upa. In za to ne boš potreboval kilovatnih moči.

Naj ponovim: če DX postaja odda samo en del pozivnega znaka in le-ta ne ustreza tvojemu pozivnemu znaku, OSTANI TIHO. To je pomembna točka in jo je treba podčrtati. Če kličeš, ko nisi na vrsti, pa četudi delaš na SPLIT način, boš lahko preprečil zvezo nekemu drugemu in DX postaji porušil ritem dela. NE DELAJ TEGA! Tudi, če boš slišal, da drugi počnejo ravno to. Bodi lady oz. gentleman na radijskih valovih.

In če tega ne boš počel, boš med poslušanjem zlahka odkril, koga je DX postaja poklicala in na kateri frekvenci.

Priporočljivo je, da svoj znak oddaš samo enkrat. Je pa to odvisno od sposobnosti DX postaje, kako dobro zna slišati pozivne znake sredi pile-up-a. Sčasoma boš dobil občutek za to. Dva klica sta absolutni maksimum, trije so čisto odveč. Vem, da se ponavljam, a to je pomembna točka.

Različne DX postaje imajo različne stile dela. Nekateri ti bodo bolj ustrezali kot drugi. Nekateri operaterji bodo s pomočjo klicev "po številkah" hoteli narediti več reda v pile-upih. In, ko tvoja "številka" ni na vrsti, OSTANI TIHO!

#### E. CW SPLIT PILEUP

- Večina točk za delo v SSB SPLIT lahko uporabiš tudi v CW SPLIT načinu.
- Na začetku prilagodi svojo hitrost tipkanju DX postaje. Ko boš ugotovil povprečno hitrost, s katero dela zveze, še ti začni oddajati z enako hitrostjo. To je hitrost, ki najbolj ustreza DX postaji.
- Oddaj svoj pozivni znak samo enkrat (1 krat) in nato POSLUŠAJ. V večini primerov je popolnoma nepotrebno oddajati svoj znak dvakrat ali večkrat.
- Če se kljub vsemu odločiš, da boš oddal svoj pozivni znak dvakrat, uporabi QSK način (CW full break-in). Na ta način boš med svojo oddajo lahko poslušal, kdaj bo DX postaja odgovorila. Tako boš lahko takoj prekinil svojo oddajo in uporabil drugi VFO, da poiščeš postajo, ki je uspešno vzpostavila zvezo.



#### F. RTTY (in ostali digitalni načini) SPLIT PILEUP

- Točke, ki smo jih našli v poglavju o SSB SPLIT tehniki veljajo tudi pri digitalnih načinih. Preberi si jih še enkrat.
- Oddaj tvoj pozivni znak dvakrat (2 x) in poslušaj. Hitro boš ugotovil, da bo medtem, ko svoj pozivni znak oddajaš trikrat, DX postaja že predala raport nekemu drugemu. Če boš imel srečo, bo DX postaja ponovila znak korespondenta na koncu svoje oddaje. Tako boš lahko šel na lov za frekvenco pravkar oddelane postaje z drugim VFOjem. Večinoma pa te sreče ne boš imel in zato je pomembno, da slišiš začetek zveze.
- Običajno zadošča, da svoj pozivni znak oddaš dvakrat.



### **9. TAIL ENDING**

Pred kakšnimi dvajsetimi leti se je pojavila nova moda prebijanja pileupov imenovana 'tail ending'. Bila je, in je še, zelo kontroverzna.

In kaj je 'tail ending' ('stopanje na rep')? Ko so postaje dobile še drugi VFO (na začetku je bila to zunanja škatla, zdaj pa je običajni sestavni del radijske postaje), je SPLIT delo postalo priljubljen način dela DX postaj in DXpedicij. S pomočjo drugega VFOja lovci na DX postajo poslušajo postajo, ki jo je poklical operater DX postaje. Ko pazljivi poslušalec sliši, da se je QSO zaključil v redu (pravilno so bili izmenjani pozivni znaki in raporti), odda svoj pozivni znak in tako 'stopi na rep' postaji, ki še zaključuje svojo zvezo. Če je njegov signal dovolj močan, se ga bo DX postaja zapomnila in ga takoj po zaključku zveze poklicala. Procedura je bila





zamišljena tako, da bi s tem prihranili na času in naredili več zvez. Sčasoma pa se je pokazalo, da le zelo malo operaterjev pravilno izvede 'tail ending'; mnogo jih začne oddajati prehitro v tekoči QSO in zaradi manjkajočih delov pozivnih znakov ali nesprejetih reportov povzročijo, da morata DX postaja in njen korespondent ponavljati podatke.

Dandanes si v vedno bolj nediscipliniranem obnašanju veliko operaterjev predstavlja, da bo uspešnih samo s klicanjem DX postaje čez potekajočo zvezo. Če slučajno slišijo, da DX postaja pokliče naslednjega korespondenta kar brez QRZ, pa eksplodira pravi pekel.

Torej: 'tail ending', da ali ne? Današnji vsesplošni konsenz je: NE.

## **10. DX OKNA**

Državna administracija predpiše, katera frekvenčna območja lahko radioamaterji uporabljamo. Večinoma pa ne predpišejo še natančnih frekvenc za posamezne načine dela. Tu nam v pomoč priskoči razdelitev, ki je bila dogovorjena v organizaciji IARU. Frekvenčna razdelitev v Regionu 1 IARU pa predvideva samo dva segmenta v 80m področju, kjer je potrebno dati prednost interkontinentalnim DX zvezam (3500-3510 kHz in 3775-3800 kHz) in 'okno' za DXpedicije na 20m področju (14195 +/-5 kHz). Poleg teh imamo še nekaj 'de facto' DX frekvenc na katerih se redno oglašajo DXpedicije in DX postaje. Bodi pozoren na te DX frekvence in jih spoštuj.



Nekoč, ko sem bil aktiven iz centralne Afrike z radijsko postajo majhne moči, sem hotel osrečiti čimveč radioamaterjev z zvezo z novo in redko državo. Zato sem vedno poiskal prsto frekvenco prav v DX oknu in tam poklical CQ. Vem, da veliko DXerjev redno spremlja prav ta okna in čakajo, da se tam pojavi kaj 'redkega'.

Moje razočaranje je bilo neizmerno, ko sem opažal, da so ta okna skoraj vedno zasedena z lokalnimi QSOji evropskih ali ameriških operaterjev.

Veliko jih misli, da so DX okna namenjena njim, 'običajnim' postajam, da lahko tam po mili volji kličejo 'CQ DX'. S tem stališčem se ne strinjam in mislim, da so ta okna predvsem namenjena šibkim DX postajam, ki bi rade bile 'opažene'. Bolje bi bilo, da običajne postaje na teh frekvencah ne kličejo CQ, ampak tam samo oprezajo za redkimi DX postajami.

Spodaj so naštetta 'de facto' DX okna in DX frekvence, ki se jih spleča redno poslušati. 'Običajne' postaje naj nebi tam klicala CQ.

- SSB: 28490-28500, 24945, 21290-21300, 18145, 7045, 3790-3800, 1845 kHz;
- CW: večinoma spodnjih 5 kHz področja ter naslednje frekvence: 28020-28025, 24895, 21020-21025, 18075, 14020-14025, 10103-10105, 3500-3510, 1830-1835 kHz;
- RTTY: ± 28080-21080-14080 kHz.

Seveda se lahko DX postaje in DXpedicije pojavljajo tudi na drugih frekvencah izven 'de facto' DX oken.

## **11. KONFLIKTNE SITUACIJE**

Spomnimo se, da delimo eter z nekaj stotisočimi navdušenci, ki imajo isti hobi kot mi. Slejkoprej pride med nami do konfliktov. Ne zatiskajmo si oči pred tem in raje poiščimo kakšen dober nasvet v zvezi s tem.



Kot smo že omenili v 4. poglavju: BODI VLJUDEN. To je edini način, da se lahko uspešno znajdemo v konfliktnih situacijah na dolgi rok.

Poglejmo si precej skrajšen primer IZ9xxxx s Sicilije.

OM Pipo je imel zoprno navado, da je klical CQ na 14195 kHz, na 'de facto' DX frekvenci, ki jo uporabljajo redke DX postaje in DXpedicije in tam delal QSOje s postajami iz Evrope in Amerike. Veliko DXerjev s celega sveta je bilo zato užaljenih. 14195 kHz se je spremenilo v kaos vsakič, ko se je tam pojavil Pipo, ker skupnost DXarjev ni prav nič odobraval njegovega 'monopoliziranja' te frekvence.

Če analiziramo ta primer, pridemo do naslednjih objektivnih opažanj:

- Pipo vpraša 'Is this frequency in use?' preden pokliče CQ in naredi QSY, če je frekvenca v uporabi.
- Pipo uporablja frekvenco, ki jo lahko po zakonu kadarkoli (glej še nadanjevanje).
- 14195 kHz je v 'de facto' DX oknu 14190-14200 kHz. Ta frekvenčni segment je od 1. januarja 2006 rezerviran v 1. regionu IARU prioriteto za DXpedicije (od takrat naprej naj bi se Pipo preselil na kakšno drugo frekvenco).
- Kadarkoli je Pipo zakonito oddajal na 14195 kHz (pred 1. januarjem 2006), ga je začelo motiti na desetine operaterjev, ki se niso nikoli identificirali in so zato pravzaprav delali ilegalno (bili so torej pirati).

Taki situaciji sem bil priča sredi 2003, ko sem večkrat slišal kako desetine DXerjev namenoma moti Pipo. Tu ni nobenega dvoma, da je vsaka od teh postaj oddajala izven zakonitih meja svojih licenc. Če bi državni organi to spremljali oddajanje takega DXerja pred njegovimi vrati z mobilno enoto, bi ga to stalo licence. Pipo, ki je v tem primeru vedno oddajal v skladu s svojo licenco pa ne.

Kot kvazi-objektiven zaključek lahko ugotovimo, da je Pipo primer nesocialnega radioamaterja, ki namenoma kvari zadovoljstvo mnogih operaterjev. Vendar je bilo njegovo obnašanje na radijski frekvenci vedno skladu z njegovo licenco.

Kakšen bi bil dober pristop k takemu osebkju?

- Gotovo ni dober način, da ga začnemo namenoma motiti (in tako sami prešli meje zakona). To bi mu dalo občutek moči, ki bi ga še dodatno podžgala ... in še bolj bi se potrudil, da bi bil zoprni tebi in vsem ostalim!
- Pusti ga na miru in obrni VFO na drugo frekvenco;
- kontaktiraj ga na kar najbolj normalen način in skušaj ugotoviti vzrok njegovega obnašanja.

12. avgusta 2003 je Pipo ponovno preizkušal moje živce. Poklical sem ga in imela sva kakih 20 minut dolg QSO na 14195 kHz. Med to zvezo sem slišal, da Pipo ne uživa pri tem, ko ga na desetine 'neznanih' operaterjev stalno moti. Bil je zgrožen nad grožnjami s smrtjo (!) po telefonu, ki ga je dvignila njegova hči ipd. Med tem mirnim QSOjem sva izmenjala argumente o tem, če naj Pipo nadaljuje ali ne uporabo frekvence 14195 kHz. Zvezo sva zaključila ne da bi doegla sporazum, a naslednjih nekaj tednov se na 14195 kHz ni slišalo IZ9xxxx.

Seveda pa je Pipo spet po starem začel uporabljati 14195 kHz po kakšnem mesecu ali dveh. Morda so ga odgnali s kakšne druge frekvence?

Ob neki drugi priliki leta 2005, ko je bila aktivna ekspedicija K7C na 14195 kHz, sem slišal kako je Pipo vprašal 'Is this frequency in use?'. Takoj sem odgovoril: 'Yes Pipo, by K7C, tnx QSY, 73 from ON4WW'. Pipo je se je takoj preselil 5 kHz nižje in tam klical CQ. Konec primera.

Ko sem bil še na začetku moje radioamaterske poti sem na 21300 kHz doživel neprijetno prigodo. Neslaven in nepriljubljen ON6 je sodeloval v lokalnem QSOju na isti frekvenci kot večja DXpedicija. Javil sem se, razložil situacijo in vljudno zaprosil, če naredijo QSY če je to mogoče in zaključil z mojim pozivnim znakom.

Umazan odgovor, ki sem ga bil deležen ni za objavo tukaj. Kasneje sem slišal, da sta ta ON6 kot tudi njegov prijatelj ON4 imela stalne motnje pri zvezi preko lokalnega repetitorja. Je bil vzrok tega namernega motenja njun nepriljubljeni karakter ali sta morda taka postala zaradi nepravilnega motenja (nelegalnih motilcev)?

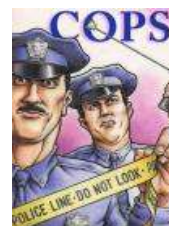
Tu je še en primer neprimerne obnašanja, ki se je zgodil med operaterjem old-timerjem in dvema novincema v Belgiji. Dve ON3 postaji (novinca) sta imela QSO na VFH repetitorju. Eden od njiju je ugotovil, da drugega dobro sliši tudi na vhodni frekvenci repetitorja in mu to tudi povedal. Takoj potem je vskočil old-timer ON4 in na zelo aroganten način obema 'zaukazal', da zapustita repetitor, ker bo on zdaj poklical preko njega, češ saj se slišita v direkto. Tako se ne dela. Kot smo že povedali, BODIMO VLJUDNI. Operater ON4 bi lahko vskočil in vprašal, če lahko pokliče. Kot uporabnik repetitorjev bi moral razumeti, da je osnovna naloga repetitorskih sistemov ta, da povečajo domet mobilnih in prenosnih postaj. Če bi ta dva nesrečna ON3 operaterja vozila po nasprotnih posovih avtoceste s 120 km/h, bi se njun QSO na simpleksni frekvenci zelo hitro končal. Zelo neprijetno je slišati, kako old-timerji lahko zatrejo začetnike. Kaj nismo dolžni pomagati novincem, da hitreje postanejo izkušeni operaterji?

So to renične zgodbe? Je to pomembno? Morala je: BODI VLJUDEN. Ne bo vedno pomagalo, a velikokrat bo uspešno.

To me pripelje na naslednjo temo, ki bi ravnotako lahko bila del tega poglavja...

## **12. 'POLICAJI'**

Skupnost radioamaterjev naj bi se samo-regulirala in sama vzdrževala red v lastnih vrstah. Dokler bo dogajanje na radioamaterskih obsegih v okvirih zakonov in pravilnikov, oblasti ne bodo intervenirale. To ne pomeni, da bi morali organizirati nekakšno lastno policijo. Da, zadostovati bi morala samodisciplina.



Vrnimo se nazaj k našemu prijatelju Pipu s Sicilije. Če bi bil samo dve sekundi počasnejši pri odgovoru na njegov 'Is this frequency in use?' bi se gotovo našel kakšen samozvani 'policaj' in ga grdo nadrl. Taka nedostojna komunikacija (IDIOT, LID in še marsikaj hujšega) po svoji naravi stvari samo še poslabša.

Od osebnosti kot je Pipo lahko kot posledico pričakujemo samo, da bo z veseljem ostal na 14195 kHz namesto da bi zamenjal frekvenco. Ne samo, da bi naslednji dve uri poslušal silne motnje, tudi DXpedicija K7C bi s te frekvence pobegnila ... Izgubili bi veliko dragocenega časa in QSOjev zahvaljujoč 'prijaznim policajem'.

- Veliko 'policajev' ima dobre namene in niso nesramni. Ostanajo vljudni in so velikokrat uspešni v njihovih poskusih, da ohranijo frekvenco brez neželenih motenj.
- Nekaj 'policajev' ima sicer dobre namene a zaradi nestrpnega objašanja in žaljivega jezika ne dosežejo cilja. Ti 'policaji' ustvarijo kaos.
- Tretja kategorija 'policajev' uporablja skrajno nesramen jezik z namenom, da naredi zmedo. Njihov žaljivi jezik in obnašanje sprožijo reakcijo kolegov 'policajev' in rezultat je totalni kaos!

Te tri kategorije 'policajev' imajo skupno lastnost: ko se grede 'policaje' postanejo PIRATI, ker se med oddajo ne identificirajo.

V katerih situacijah jih najdemo?

- 'Policaje' so večinoma na frekvencah, kjer delajo redke DX postaje oz. DXpedicije, običajno takrat ko te postaje delajo na način SPLIT;
- DXer pozabi pritisniti gumb SPLIT na postaji in začne klicati DX postajo na njeni oddajni frekvenci. Ker tak operater pokliče vsaj trikrat ali štirikrat, nihče iz družčine v pileupu ne uspe slišati, komu je DX postaja odgovorila. To je pravi trenutek, da 'policaji' začno streljati.

Civiliziran 'policaj' lahko popravi 'kršitelja' s tem, da mu pove naj oddaja 'UP' ali 'DOWN'. Poskusi mu pomagati in ga ne kar kaznuje.

Veliko pa je načinov, ki niso niti v pomoč niti niso vljudni. Teh ne bom navajal na tem mestu.

Kako lahko pomagam 'kršitelju' na nevtralen način?

Preden se podaš v 'policijske vode' :

- najprej premisli, če boš s svojo intervencijo prispeval kaj pozitivnega k rešitvi nastale situacije;
- ostani tiho, če je nek drug 'policaj' že v akciji.

In če bi še vedno rad postal 'dober policaj':

- oddaj vsaj zadnja dva ali tri znake 'kršilčevega' pozivnega znaka, ki mu sledijo navodila za 'UP' ali 'DOWN'. To je to;

Vsako drugo sporočilo bi lahko 'kršilec' slabo razumel, morda celo ponovil napako in kaos bi se še povečal.

Primer v CW:

ON4WW pomotoma pokliče na frekvenci DX postaje. Oddaj mu naslednje: 'WW UP'. Če boš oddal samo 'UP' (ali 'DWN'), ON4WW verjetno tega nebo razumel, da je namenjeno njemu. Posledično bo seveda ponovil napako in spet poklical na oddajni frekvenci DX postaje. To bo verjetno že vzpodbudilo druge 'policaje', da bodo takoj množično tipkali UP UP ... in kaos bo neizbežen.

Torej: vedno oddaj nekaj zankov 'kršilčevega' pozivnega znaka, ki mu sledi 'UP' ali 'DWN'. Na ta način bo razumel, da je namenjeno njemu in ne komu drugemu. Če oddaš njegov celoten pozivni znak, boš najverjetneje že pokrtil del oddaje DX postaje.

Seveda bi bilo najbolje, če se nihče nebi počutil poklicanega k dejanjem 'policajev', a to je čista utopija. Red na frekvenci lahko vzpostavi že ena sama dobra intervencija. Nekaj nesramnih izrazov privede v drugo skrajnost in vse privede so situacije, v kateri nihče ne uživa, ne DXerji v pileupu niti DX postaja.

En dober 'policaj' blagodejno vpliva, dva dobra 'policaja' pa sta že preveč.

V SSB in RTTY uporabimo iste principe. Oddaj del pozivnega znaka ali celo celoten pozivni znak v digitalnih načinih in nadaljuj z navodilom 'UP' in 'DOWN' in oddajne frekvenci DX postaje bo spet čista v trenutku.

Ko se boš kalil kot DXer, boš spoznal, da opraviš več s tem, da se ne postaviš v vlogo 'policaja'. Poskusi s pozitivnim pristopom namesto negativne reakcije. Vztrajaj pri POSLUŠANJU (to je spet ta magična beseda) in v veliko primerih boš uspel v dnevnik vpisati zvezo z DX postajo medtem ko bodo 'policaji' imeli samo 'veliko zabave'.

Zapomi si, da je striktno gledano, 'policaj' vedno v prekršku, če se med svojimi oddajami ne identificira!

### **13. DVOČRKOVNI IN DELNI POZIVNI ZNAKI IN DX MREŽE**

Kot smo lahko prebrali v 3. poglavju (PRAVILNA UPORABA POZIVNEGA ZNAKA), moramo vedno in v vseh načinih oddaje uporabljati **celoten** pozivni znak.

V večini DX mrež (DX netov), ki jih lahko spremljamo na 15, 20 in 40m obsegu 'ceremonialmojster' (MOC, Master of Ceremony) naredi seznam postaj, ki bi želele zvezo z DX postajo, ki je tudi prisotna na frekvenci mreže.



'Ceremonialmojster' pri sestavljanju seznama običajno povpraša samo po zadnjih dveh znakih pozivnega znaka. To ni samo nepravilno ampak tudi nezakonito. Na žalost se je ta metoda razpasla in operaterji tako kličejo DX postajo tudi izven DX mrež. To zelo upočasni ritem DX postaje ali operaterjev DXpedicij. To sem velikokrat slišal, tudi ko sem sam bil na 'drugi strani': postaja odda trikrat zapored dva znaka iz svojega pozivnega znaka. Če je njegov signal pri DX postaji dobro slišen, bi zvezo naredil v petih sekundah, če bi oddal svoj pozivni znak v celoti. Tako pa je bilo potrebno trikrat do štirikrat več časa za kompletiranje QSOja!

Na CW je ta fenomen bolj redek in na RTTY ga sploh ne zasledimo. Najbolj neverjetni primer iz te kategorije, kar sem ga doživel je bil, ko me je na CW poklicala postaja s 'XYK XYK'. Bil je zelo močan in hotel sem z njim narediti zvezo preden bi se posvetil bolj šibkim postajam. Tako da sem odgovoril s 'XYK 599'. Pozivni znak je v tem primeru izmišljen, a za ilustracijo bo to dovolj. Odgovoril mi je 'Z88ZXY Z88ZXY 599 K'. Simpatični OM je najprej oddajal zadnji dve črki svojega znaka, ki mu je sledila črka K (poziv k odgovoru, K kot v 'key, please'). Ta K je bil prilepljen k dvema črkama tako, da se je slišalo kot da gre za zadnje tri črke njegovega pozivnega znaka. To je tisto, kar imenujem dobesedno in v prenešenem pomenu 'izguba prostora in časa'!

Še zadnja pripomba na DX mreže. Zgornja sličica pove vse. QSOji se na tak način delajo kot da bi jedel z žlico. 'Ceremonialmojster' (MOC) krepko pripomore pri vzpostavljanju zveze in to za marsikoga, ki bi rad samostojno naredil QSO, ni privlačno. Poskusi zvezo narediti samostojno. Pri tem bo več zabave in boljši občutek zadovoljstva ob dosežku.

#### **14. UPORABA 'QRZ' IN VPRAŠAJA**

Nekatere DX postaje in operaterji DXpedicij imajo slabo navado, da se ne identificirajo dovolj pogosto. Taka navada kar kliče po težavah.



DXerji (posebej še tisti, ki ne porablajo DX Clustra) slišijo postajo, a ne tudi njenega pozivnega znaka. Čez nekaj časa na tej frekvenci seveda oddajo 'QRZ' ali '?' ali 'CALL?' v CW oziroma 'QRZ' ali 'What's your/his call?' v SSB. To je zelo neprijetno. Če DX postaja dela SPLIT, tega ne bo niti slišala. Postaje v pileupu pa bodo to slišale in rezultat bo se bodo vzdramili 'policaji' in kmalu bo sledil kaos.

Če bi se rad izognil kaosu, upoštevaj prvo pravilo DX dela: POSLUŠAJ. Ne sprašuj 'QRZ', '?', 'What's your/his call?'. Ne bo ti pomagalo pri temu, da bi rad zvedel pozivni znak postaje.

'QRZ' je v tem primeru tudi nepravilno uporabljen! QRZ pomeni: Kdo me kliče?

#### **15. KAKO POKLIČEMO POSTAJO V TEKMOVANJU**

Preden se odločimo za sodelovanje v tekmovanju (contestu) oziroma želimo poklicati postajo, ki tekmuje, natančno preberimo pravila tekmovanja. v nekaterih tekmovanjih po pravilih ne moramo narediti zveze z vsemi sodelujočimi postajami. Precej nerodno je, če začnemo klicati postajo, ki po tekmovalnih pravilih z nami ne more imeti veljavne zveze. V teh primerih morda program, ki ga uporablja operater celo prepreči vpis zveze v dnevnik. Tu je nekaj nasvetov:



- postaja, ki sodeluje v tekmovanju bi rada naredila zvezo s čimveč postajami kar najhitreje. Kar pomeni: bodi čimbolj kratek!
- nikoli ne oddajaj tvojega pozivnega znaka dvakrat, ko kličeš postajo, ki sodeluje v tekmovanju. Enkrat bo čisto dovolj.
- če je postaja sprejela tvoj pozivni znak v celoti, ga ne ponavljaj več in mu samo predaj potreben tekmovalni report
- če postaja odgovori nekemu drugemu, BODI TIHO!

#### **16. DX CLUSTER**

To je zelo kontroverzna tema. Večina si zelo rada pomaga s DX Clustrom, drugi ga sovražijo.



Osupljivo veliko napačnih 'DX spotov' lahko vidimo objavljenih na DX Clustru. Preden pošlješ svoj 'spot' tj. preden pritisneš na tipko ENTER, preveri še enkrat vse podatke in popravi vse napake v besedilu.

DX Cluster ima funkcijo 'ANNOUNCE'. Veliko operaterjev 'rahlo zlorablja' to funkcijo preko nje sporoča vsem svoje frustracije, jamranja in moleduje za QSL informacije. Naj naštejemo nekaj nedavnih spotov in objav (ANN), ki smo jih lahko zasledili med ekspedicijo 3Y0X (in ob številnih drugih priložnostih):

- 'I've been calling for 3 hours and still no QSO'
- 'been listening for 5 hours, not a peep. Bad expedition!'
- 'bad operators, they have no clue about propagation'
- 'why not SPLIT?'
- 'please RTTY'
- 'BINGOOOOO!'
- 'New one !!!' '
- 'My #276 !!!'
- 'Europe PLLEAASEE'
- in tako naprej ...



Taka sporočila nimajo nikakršnega smisla. Dodana vrednost takega početja je nična. DX Cluster je orodje za objavo podatkov o zvez z DX postajami in pika. Komentarji ob spotu koristijo drugim, če vsebujejo podatke o SPLIT frekvenci, QSL managerju ipd.  
DX Cluster = DX spoti z uporabnimi podatki za DXerje.

Potrebuješ QSL informacijo? Poskusi z ukazom 'SH/QSL pozivni\_znak'. Če na tvojem DX Clustru ni podatkovne baze s QSL informacijami, poskusi: 'SH/DX 25 pozivni\_znak'. Prikazalo se ti bo zadnjih 25 spotov za to postajo in z malo sreče bo med njimi med komentarji tudi 'QSL VIA'. Še boljši ukaz je: 'SH/DX pozivni\_znak QSL info'. Ta bo pokazal zadnjih 10 spotov s 'QSL info' v polju za komentar. Če ti DX Cluster ne da uporabnih podatkov o QSL poti, je najbolje da se podaš ponje na internet.

Ne prelagaj svojih frustracij na druge. Raje investiraj več časa v izboljšave tvoje postaje in operaterskih veščin.

Spoti s komentarji v stilu 'Worked 1st call' ter 'Worked with 5 W' ne povedo nič o signalu DX postaje, veliko pa o ego DXerja, ki tak spot objavi.

DX spoti, kjer postaje 'spot'ajo same sebe ali kolega s katerim klepetajo preko komentarjev so popolnoma odveč. To se ne dela!

Objava spota za PIRATsko postajo? Ne, pirati ne zaslužijo naše pozornosti, zato jih ne spot-iramo.

Če objavimo spot za našega prijatelja Pipa, kaj se bo zgodilo? Tako je, tudi njega ne spotiramo.

Naj povzamem: objavljajmo samo pravilne DX spote. Ne dolgočasimo kolegov radioamaterjev s svojimi frustracijami. Nikogar ne zanima stanje našega ega, vsi pa bodo z zanimanjem prebrali uporabne informacije npr. o SPIT frekvenci ali QSL managerju. Uporablaj funkcije DX Clustra pravilno. Če jih ne poznaš, se seznami z njimi. Priročnik za uporabo lahko pregledujemo na DX Clustru z uporabo ukaza 'SH/HELP'.

Pozor: tvoj spot prebere celotna DX srenja! Zelo enostavno lahko prideš na slab glas. Zelo lahko pa si pridobiš tudi dober ugled.

Priporočam, da si za zabavo poklikaš na [Cluster Monkey](http://www.kh2d.net/dxmonkey.cfm) (http://www.kh2d.net/dxmonkey.cfm). Sporočilo je jasno.

## **17. NASVETI ZA DX POSTAJE IN DXPEDICIJE**

Te veselijo kombinirane radijske in družinske počitnice? Delaš v daljni deželi in imaš možnost biti aktiven na radioamaterskih obsegih? Ali pa si popolnoma znorel (po mnenju tvoje XYL) in želiš zapraviti kup denarja za DXpedicijo?



Upajmo, da ti bo uspelo aktivirati 'redko' državo. Bolj kot boš iskan, več možnosti imaš, da se boš znašel v vseh zgoraj omenjenih situacijah: 'policaji', neposlušnimi DXerji, ki ne bodo ubogali tvojih navodil ipd. Zelo pomembno bo, da boš TI vpostavil red in ga uspeval ohranjati.

- Na počitnicah v Španiji ali Franciji ne boš povzročal velikih pile-upov;
- Če greš na Baleare, Kreto ali Ciper, boš deležen solidnih pile-upov in precej klicočih postaj;
- Če te delo prinese v Iran in uspeš srečno začeti z aktivnostjo, zajemi sapo in se začni potiti!
- Če ti bo uspelo odjadrati na Scarborough Reef in začeti pravo DXpedicijsko avanturo, bodo pile-upi neznanski ... 'privežite se, prosim!'

Kako lahko kontroliraš pile-up? No, to ni lahko, je pa mogoče. Tu je nekaj nasvetov:

- oddaj svoj pozivni znak po vsakem QSOju. Če si 'blagoslovljen' z zares dolgim pozivnim znakom kot npr. SV9/ON4ZZZZ/P, ga omeni vsaj vsake tri zveze;
- če delaš v simplex načinu in ne zmoreš sprejeti pozivnih znakov v celoti ali pa tisti, ki jih pokličeš, ne odgovorijo, takoj preklopi na SPLIT način dela;

- prepričaj se, da tvoja QSX frekvenca (tista, na kateri poslušáš) pri SPLIT načinu NI zasedena! Bodi previden, da ne motiš obstoječega QSOja;
- če delaš v SPLIT načinu, povej to po vsakem zaključenem QSOju. Omeni tudi podatke o uporabljenem SPLITu. Na CW npr.: UP 1, UP 1-2, UP 5. In na SSB: 'listening 5 up', 'listening 5 to 10 (kHz) up';
- v CW SPLITu poslušaj vsaj 1 kHz višje (ali nižje). Bolje je poslušati vsaj 3 kHz stran, da se izogneš morebitnemu 'klikanju' na tvoji oddajni frekvenci => to ne bo dalo povoda 'policajem' da intervenirajo;
- v SSB SPLITu poslušaj vsaj 5 kHz višje ali nižje od tvoje oddajne frekvence. Nekateri SSB signali so presenetljivo 'široki'. Če boš v SPLIT načinu samo 2 ali 3 kHz stran, bodo taki signali motili in 'špricali' po tvoji oddajni frekvenci;
- naj bo tvoje SPLIT okno čimbolj ozko; ne zasedaj po nepotrebnem preveč prostora;
- Če si na SSB uspel razbrati samo del pozivnega znaka (kar se pogosto zgodi v večjem pile-upu), daj vseeno report kot na primer 'Yankee Oscar 59';
- na CW ne oddajaj vprašaja, ko odgovarjaš postaji, od katere si sprejel samo del pozivnega znaka. Zaradi nekega nerazumljivega razloga bo večina (nediscipliniranih) DXerjev v pile-upu to izkoristila, da bodo začeli klicati vsepoprek, tudi če del pozivnega znaka nikakor ne bo ustrezal njihovemu.  
Na primer: 3TA, 599. In ne: ??3TA, 599. V drugem primeru bodo VSI začeli klicati;
- na SSB in CW (ter digitalnih načinih): če si oddal report z delnim pozivnim znakom, kasneje ponovi celoten pozivni znak, da bo operater razumel, da si zvezo opravil z njim in ne morda s kom drugim. Neizkušene DX postaje delajo tako: TA, 59. OH3TA odgovori s svojim pozivnim znakom nekajkrat in preda report. DX postaja potem odgovori samo z 'QSL, tnx, QRZ?' . Seveda OH3TA ne more vedeti, če je zveza veljavna. DX postaja bi morala odgovoriti: 'OH3TA, tnx, QRZ?'
- ko si enkrat oddal delni pozivni znak, se potrudi nadaljevati zvezo s to postajo, dokler je ne zaključiš. Pile-up zna biti zelo nediscipliniran. Ko bodo ugotovili, da vztrajaš pri zaključevanju zveze do konca in med tem ne reagiraš na njihove klice, bodo pokazali malo več discipliniranega obnašanja. Če boš po drugi strani obupal in opustil zvezo, si izgubil bitko in zavladal bo kaos;
- če pile-up postane preveč nediscipliniran, naredi QRT, zamenjaj frekvenco ali obseg;
- vedno ohrani mirno kri in ne kriči na pile-up;
- ne delaj zveze z 'dvočrkovnimi' pozivnimi znaki; pokaži, da hočeš slišati samo celotne pozivne znake;
- če v SPLIT načinu opaziš, da te postaja, ki si jo poklical, ne sliši, poslušaj svojo oddajno frekvenco; obstaja možnost, da te nekdo ('policaji') tam moti.;
- v CW na višjih obsegih je hitrost 40 wpm največja hitrost, s katero lahko operaterji še shajajo. Na nižjih obsegih (od 160m do 40m) je najvišja priporočljiva hitrost odvisna od pogojev med 20 in 30 wpm;
- vedno obvesti DXerje v pile-up o tvojih namenih. Če nameravaš v QRT, jim to povej. Če se ti mudi v 'manjši shack' zaradi krajšega postanka, jih o tem informiraj: QRX 5 (QRX 5 minutes, standby). Če nameravaš narediti QSY na drugo frekvenco ali zamenjati način, jim to povej. Zelo zoprno je za operaterje v pile-upu, da ne vedo kakšna bo tvoja naslednja poteza. Konec koncev, radi bi zvezo s tabo. 'You are hot'!

Če postane pile-up prevelik zate, se odloči za delo 'po kontinentih' ali 'po številkah'.

Delo 'po kontinentih' pomeni, da boš delal zveze zgolj s postajami izbranega kontinenta (npr. Evrope) ali regije (severne Evrope, zahodne obale ZDA) in da naj DXerji iz ostalih kontinentov in regij ostanejo na poslušanju.

Delo 'po številkah' pomeni, da boš delal zveze s postajami na osnovi številke, ki jih imajo v svojih pozivnih znakih (od 0 do 9).

Na splošno ta dva načina nista najbolj priporočljiva. Velike skupine operaterjev morajo tiho čakati ob strani in nervozni čakati, da pridejo na vrsto, da jih pokličeš. Medtem ko čakajo, nimajo nobene garancije, da bo na vrsti njihov kontinent ali številka; kadarkoli se boš lahko odločil, da narediš QRT. Zato so razmljivo neučakani. In neučakanci se hitro prelevijo v 'policaje'. Če delaš 'po številkah', lahko 90% operaterjev samo čaka!

Kakorkoli že, ta dva načina lahko pripomoreta, da si operaterji naberejo izkušnje v velikih pile-upih. Reš je tudi, da področja, ki jih zaradi slabih pogojev propagacije težko slišimo, mnogo več možnosti, da naredijo zvezo z nami, če delamo 'po kontinentih/regijah'.

Ko delamo 'po kontinentih/regijah', imejmo v mislih naslednje:

- uporabi to tehniko, da dosežeš področja, ki so zaradi slabih pogojev razširjanja radijskih valov težavnejši pri vzpostavljanju zvez;
- če postane pileup prevelik, da bi ga obvladal, hitro zamenjaj kontinente;
- obveščaj druge kontinente/regije o tvojih načrtih: da boš npr. delal JA samo naslednjih 10 minut in potem bo na vrsti EU in kasneje NA.
- če pile-up počasi začne plahneti, se vrni na običajen način dela in vzpostavljaljaj zveze z vsemi kontinenti/regijami;

Ko delamo 'po številkah', se spomnimo na naslednje napotke:

- če enkrat začneš delo 'po številkah', ga tudi zaključi. Včasih operaterji prenehajo z delom oziroma se vrnejo na običajni način dela ne da bi dali možnost vsem številkam. Zagotovo si s tem ne boš zaslužil simpatij.
- zaporedje začni s številko 0 (nič) in nadaljuj z 1-2-3- ... do 9 in potem nadaljuj spet z 0;
- ne 'skači' med številkami : 0-5-2-3-8-4-... DXerji v pile-upu te bodo kmalu zasovražili.
- Oddelaj največ 10 postaj na isto številko oziroma vedno naredi zveze z enakim številom postaj na isto številko.
- Povej koliko postaj nameravaš narediti od isto številko in to ponovi vsakič ko preideš na naslednjo številko.
- Pomni, 90% operaterjev zgolj čaka na vrsto in 'policaji' bodo slejkoprej začeli oddajati na tvoji frekvenci. Izogibaj se dela 'po številkah', če je le mogoče.

Poleg zgoraj omenjenih dveh tehnikah, se nekateri operaterji lotevajo pile-upa tudi tako, da poskusijo delati 'po državah'. Tega bi se morali vedno izogibati. Ponavljam, to ni pravi način, ker bo zbudil 'policaje' vseh čakajočih držav. Ker boš gotovo pozabil kakšno od 335 različnih DX držav, zakaj bi se sploh mučil s tem smešnim načinom?

Zaključek: ena od najbolj pomembnih točk v obvladovanju pile-upa je, da ohranimo enakomeren RITEM med delom. Če boš obvladal to večino, boš mnogo bolj sproščen in operaterji v pile-upu tudi. Najpomembnejša točka pa je: zabavaj se!

## **18. RAZNO**

'Kliksi' v CW so za tvoje kolege radioamaterje zelo neprijetni. Če je tvoja postaja izvor takih 'smeti', jo čimprej popravi (s pomočjo drugih ali pa sam, kot dober radioamater!). Hvaležni ti bodo mnogi. Enako velja tudi za SSB: premodulirani signali ne delajo prijateljev. Prepričaj se, da so signali, ki jih oddajaš, 'čisti'!



Q-kod in številčne kode (73/88) so zamišljene zato, da pogosta vprašanja in besede hitreje in lažje oddamo in sprejmemo v telgrafiji (CW). Tako pravzaprav niti ne sodijo v phone (SSB/AM/FM) QSOje! Zakaj bi rekli '73' v telefoniji, če lahko ravnotako prijazno rečemo 'Najlepše želje/Lepi pozdravi/Many greetings/Best regards'? Poskusi uporabljati kratice pametno in uravnoteženo. QSO v phone načinu ne sme vsebovati kar največ Q kod in drugih kratic.

Če v phone zvezi rečeš 73 (Lepi pozdravi/Najlepše želje/best regards) v množini (73's), to ni niti pravilno, pa tudi sliši se precej pretirano. Mimogrede, si gđaj poskusil oddati 73's v CW?

Če je hitrost CW s katero dela DX postaja zate previsoka in na vsak način hočeš opraviti zvezo z njim, si pomagaj s kakšnim orodjem (npr. računalniškim programom). Če ne, bo šlo veliko časa, da se skompletira en sam QSO, tvoj QSO. Ne pozabi, da jih veliko čaka na njihovo priložnost, da naredijo QSO. Z veliko prakse boš postopoma bolj sposoben sprejemati hitre CW postaje brez napora in brez pripomočkov.

'QSO NOT IN LOG': če se ti QSL kartice redno vračajo s tem pripisom, je skrajni čas, da izboljšaš svoje 'operaterske veščine'. Prva stvar, ki se ji moraš bolje posvetiti je POSLUŠANJE: če postaje ne slišiš, nima smisla da jo kličeš! Večkrat preberi tole besedilo in poskusi ravnati po napotkih in priporočilih. Kmalu boš postal uspešen operater in QSL kartice s pripisom 'QSO NOT IN LOG' se ti ne bodo več vračale.

Če govorimo o QSLkah, znan izrek pravi takole: 'Sklepna vljudnost v QSOju je QSL kartica'. Seveda, večina radioamaterjev bi rada imela tvojo QSL kartico v svoji zbirki. No, nekatere pa to ne zanima. Osebnostno to jemljem kot vljudnostno gesto, da odgovorim na vse prejete QSLke, ki jih prejmem preko biroja ali direktno. Pri tem ne delam razlik med radioamaterji operaterji ter SWLji (sprejemnimi radioamaterji). V Belgiji smo zadovoljni, ker je uporaba QSL biroja vključena v članarino UBA, naši nacionalni zvezi. Uporaba biroja za izmenjavo QSL kartic po celem svetu je tako zelo poceni. Vsi radioamaterji nimajo te sreče, po svetu je to urejeno s pomočjo različnih storitev birojev in nekateri niso prav poceni. Spomni se tega, po pošiljaš QSLke; pozanimaj se (na primer na spletišču IARU ali kje drugje), če je v državi, kamor pošiljaš kartico, delujoč biro. Če ga ni, bo bolje, če QSL kartico pošlješ direktno na domači naslov radioamaterja skupaj s kuverto s tvojim naslovom (ti. SAE, Self Addressed Envelope) in dovolj denarja, da bo zadostoval za nakup znamke oz. s kuponom IRC - International Reply Coupon.

Zvez lahko potrdimo še na drug način, elektronsko preko npr. LoTW ((Logbook of the World), internetne storitve ARRL. Pri tem ni potrebna več papirnata QSLka, ampak, hej, še vedno obožujem kupe QSL kartic v škatlah za čevlje!

Nekateri operaterji DX postaj uporabljajo QSL managerje, ki se namesto njih ukvarjajo s pošiljanjem QSL kartic medtem ko oni raje delajo QSOje. Veliko spletišč na internetu ima ažurne informacije o QSL managerjih. Omenil bom samo eno: QRZ.com, za katero velikokrat slišimo tudi na radijskih valovih.

Še opomba o nacionalnih zvezah radioamaterjev. Veš, da so med drugo svetovno vojno preklicali vse radioamaterske licence in odvzeli vso radijsko opremo? In kdo, misliš, je po vojni dosegel pri vladah, da so radioamaterji ponovno pridobili vse pravice? To so bile nacionalne zveze radioamaterjev, članice IARU. Te neprofitne organizacije so edina telesa, ki imajo moč, da se lahko pogajajo z državnimi administracijami, ki regulirajo dostop do radijskih frekvenc. Zato je pomembno, da imajo nacionalne zveze močan 'glas', ki ga pridobijo samo s številnim članstvom. Skupaj smo močnejši, l'Union fait la Force. Če še nisi član, premisli in se včlani. Vsi, ki živite v državah, kjer QSL biro ni poceni, stopite skupaj in povprašajte vašo zvezo, zakaj to ni mogoče. Če pa je mogoče v Belgiji. Po svojih močeh pomagaj s prostovoljnim delom svoji zvezi. In pomni, nacionalne zveze so tvoja edina možnost, ko pride do pogajanj z državnimi ustanovami. Zveze so pomembne.

Veliko virov informacij o DX postajah je na internetu. Seznam je zelo dolg in pri iskanju je dobrodošla pomoč iskalnikov. Naj jih imenujem nekaj: 425 DX News Letter, ARRL Propagation Bulletins, Ohio Penn DX Bulletin, itd.

Spoznaj se s bandplanom IARU in tudi z razdelitvami frekvenčnih pasov v tvoji državi. Izpiši si jih in obesil na steno nad radijsko postajo.

IZ9xxxx in Pipo sta iz razumljivih razlogov nekoliko spremenjena pozivni znak in ime radioamaterja s Sicilije.

Ker vsi zaslužimo dobro mero humorja, poklikaj na stran DL4TT [zanimiva zapažanja](http://www.qsl.net/dl4tt/DawgX-rayClub.html) (http://www.qsl.net/dl4tt/DawgX-rayClub.html) o 'Dog X-ray' potem ko prebereš 19. poglavje.

## **19. ZAKLJUČEK**

Ta dečko je začel kot 'mala pištolica'. Na začetku je bil srečen, če je uspel narediti en sam QSO z pomembno DXpedicijo. S postajo male moči (nekateri so drugače) je naredil preko 300 držav. Tu ni bilo nobene skrivnosti, bila je samo močna želja narediti novo državo.

Da je to dosegel, je prebral vsak 'DX časopis'. Na 2m DX kanalih je poslušal, kaj slišijo old-timerski DXerji na njihovih odličnih antenah. Veliko njegovih noči je bilo brez spanja. Veliko ur klicanja je bilo potrebnih za en sam QSO. Še več je bilo klicanja brez uspeha. In še več, da je prebil pile-up. Ali pa ne, a je spet poskušal naslednji dan. Večkrat je vzel dopust, da je lahko naredil 'new one'.

Ta dečko je še vedno 'mala pištolica'. Ko ga obišejo DXerji z vzhoda države, vzkličejo: 'To je vse kar imaš?!? Je to vse s čimer si naredil tisti sočen DX?'

Če je želja po DXih velika, se najde mnogo načinov, da se sestavi in zgradi kar najbolj učinkovita in konkurenčna radijska postaja. Za uspeh niso potrebne velike vsote denarja. Predvsem so za to potrebne dobre operaterske veščine.

Velikokrat me požgečka in bi se najraje zapeljal do tistih, ki tarnajo in stokajo na DX Clustru in jim pokazal, kako se spravi v dnevnik težavnejši QSO namesto, da se zapravlja čas s pošiljanjem frustracij po DX Clustru.

'Začni živeti in DXaj'. Kot je nekoč povedal znamenit človek: "**DX IS**" !

Vso srečo pri nabiranju 'new ones' na radioamaterskih področjih. Upam, da bodo napotki pomagali dvigniti raven tvojih operaterskih veščin.

Če ti ne bo uspelo prebiti ple-upov, se lahko vedno obrneš name. Vse kar potrebuješ, je dobra mera piva za vsako državo, ki ti jo naredim s tvojo postajo ...



In zapomni si, nihče nikoli ne bo brez napak. Stavim, da boš tudi avtorja teh vrstic nekega dne zalotil pri napaki. V tem primeru se nasmej in sam naredi bolje, namesto da 'streljaš na pianista'!

Naj ti zaželim veliko supeha in užitkov na obsegih! Moje zahvale gredo vsem, ki so sodelovali na tem projektu.

Za prevod v slovenščino se zahvaljujem Tomu, S56G in Urši, S59TI !

73 - Mark - ON4WW.  
(Februar 2007)